

ՕԲԱՄԱՆ ԵՎ ՄԱԿՔԵՅՆԸ

ՀԱՐԱՎԱՅԻՆ ԿՈՎԿԱՍԻ ՄԱՍԻՆ

ՔԱՐՈԶԶՈՒԹՅՈՒՆ, ԹԵ՛ ԻՐԱԿԱՆ ՄՏԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Տ. Մաթոսյան

ԱՄՆ նախագահության համար ընթացող նախընտրական պայքարում հիմնական թեկնածուներ դեմոկրատ Բարաք Օբաման և հանրապետական Ջոն ՄակՔեյնը դատողություններ և դիրքորոշումներ են հայտնել/հայտնում Հարավային Կովկասի պետությունների և վերջիններիս վերաբերող խնդիրների կապակցությամբ: Այդ դատողությունները և խոստումները ազդեցություն են գործում ոչ միայն ամերիկյան քաղաքացիների, այլև մեր տարածաշրջանում ապրող մարդկանց կողմնորոշումների և սպասելիքների վրա: Սակայն այն փաստը, որ Օբաման և ՄակՔեյնը իրենց հայտարարությունները անում են թեկնածուի կարգավիճակում և մեծ հաշվով պարտավորված չեն հավատարիմ մնալ դրանց նախագահ դառնալուց հետո, կասկածի տակ է դնում այդ հայտարարությունների «հուսալիությունը»:

Այս պարագայում հարց է առաջանում՝ արդյո՞ք կա որևէ միջոց՝ դեմոկրատ և հանրապետական թեկնածուների հայտարարությունների «հուսալիությունը» ստուգելու համար:

Սույն հոդվածը կփորձի փաստարկել, որ Հարավային Կովկասի խնդիրներին վերաբերող Օբամայի և ՄակՔեյնի նախընտրական հռետորությունը որոշ դեպքերում հարաբերական է (փոփոխման ենթակա) և երբեմն հակասություններ է պարունակում: Մասնավորապես, հոդվածում որպես օրինակ են դիտարկվում ԱՄՆ էներգետիկայի, տարածաշրջանային կոնֆլիկտների և Հայոց ցեղասպանության հարցերը, որոնց վերաբերյալ իրենց դիրքորոշումները ձևակերպելիս հանրապետական և դեմոկրատ թեկնածուները առաջնորդվել են քարոզչության նպատակահարմարությունից, ուստի և պարտադիր չէ որ այդ դիրքորոշումները ապագայում վերածվեն կոնկրետ քայլերի:

2008 թ. հունվարի 19-ին Բարաք Օբաման ամերիկահայ համայնքին ուղղված իր հայտարարության մեջ նշեց հայ-ամերիկյան հարաբերությունների իր տեսլականը. «Ես հայ-ամերիկյան հարաբերությունների մեծ կողմնակից եմ՝ այնպիսի հարաբերությունների, որոնք ամրապնդում են մեր ընդհանուր անվտանգությունը և առաջ մղում Հայաստանի ժողովրդավարությունը: Ես կշարունակեմ մեր աջակցությունը Հայաստանին, որը վստահելի գործընկեր է եղել տեռորիզմի և էքստրեմիզմի դեմ պայքարում»: Բացի այդ, նախագահի թեկնածուն խոստանում էր ամրապնդել Հայաստանի անվտանգությունը Թուրքիայի և Ադրբեջանի կողմից Հայաստանի շրջափակմանը վերջ դնելու միջոցով:

Օբաման ուղերձում նաև ասում էր, որ ջանքեր կգործադրի Լեռնային Ղարաբաղի հարցում վստահելի և մնայուն լուծման հասնելու ուղղությամբ. այստեղ խիստ

հետաքրքրական է այն փաստը, որ թեկնածուի կարծիքով այդ լուծումը պետք է նախ ընդունելի լինի երկու կողմերի համար և «հիմնված ժողովրդավարության և ինքնորոշման սկզբունքների վրա, որոնց նկատմամբ ԱՄՆ-ը հիմնարար պարտավորություններ ունի»:

Այստեղ ուշադրություն է գրավում այն հանգամանքը, որ Օբաման հայերին ուղղված ճառում չի օգտագործում «տարածքային ամբողջականություն» արտահայտությունը, և տպավորություն է ստեղծվում, թե իր՝ որպես ապագա նախագահի, և Միացյալ Նահանգների համար նախապատվելին ազգերի ինքնորոշման գաղափարն է: Սակայն, այս տարվա օգոստոսին Վրաստանում տեղի ունեցած դեպքերը բացահայտեցին Օբամայի՝ տարածքային վեճերի վերաբերյալ նախընտրական հռետորության գործիքային բնույթը: Մասնավորապես, օգոստոսի 8-ին Օբաման հանդես եկավ հայտարարությամբ, որով դատապարտեց Ռուսաստանին՝ Աբխազիան և Հարավային Օսեթիան որպես անկախ պետություններ ճանաչելու համար և կոչ արեց միջազգային հանրությանը չճանաչել այս ակտի իրավաչափությունը. «Ռուսաստանի կառավարությունը պետք է հարգի Վրաստանի և այլ պետությունների տարածքային ամբողջականությունը և անկախությունը...Եթե Ռուսաստանի կառավարությունը շարունակի խախտել միջազգային հանրության նորմերը և պրակտիկան, Միացյալ Նահանգները և մեր դաշնակիցները պետք է վերանայեն Ռուսաստանի հետ ունեցած հարաբերությունների բոլոր ասպեկտները»:

2008 թ. հունվարի 19-ին Բարաք Օբաման ամերիկահայ համայնքին ուղղված վերոհիշյալ հայտարարության մեջ անդրադարձավ նաև Հայոց ցեղասպանության ճանաչման հարցին: Այստեղ Օբաման մասնավորապես նշում էր, որ սենատոր եղած ժամանակ նա կանգնած է եղել ամերիկահայ համայնքի կողքին՝ պահանջելով, որ Թուրքիան ճանաչի ցեղասպանության փաստը: Դեմոկրատ թեկնածուի հայտարարությունը աչքի է ընկնում նաև Հայոց ցեղասպանությանը վերաբերող ձևակերպումներում հաստատական և միանշանակ շեշտադրումներով. «Երկու տարի առաջ, ես քննադատել եմ պետքարտուղարին Հայաստանում ԱՄՆ դեսպան Ջոն Էվանսին աշխատանքից ազատելու համար, այն բանից հետո, երբ վերջինս արդարացիորեն գործածել էր «ցեղասպանություն» եզրը՝ նկարագրելու համար Թուրքիայի կողմից իրականացված հազարավոր հայերի սպանող 1915թ.-ից ի վեր: Ես պետքարտուղար Ռայսին հայտնել եմ իմ հաստատուն համոզմունքը այն մասին, որ Հայոց ցեղասպանությունը ենթադրություն, անհատական կարծիք, տեսակետ չէ, այլ մի փաստ, որը հիմնավորված է բազմաթիվ փաստաթղթերով և հաստատված ծանրակշիռ պատմական ապացույցներով... Այն պաշտոնական քաղաքականությունը, որը կոչ է անում դիվանագետներին աղավաղել պատմական փաստերը, հեռանկար չունի: Որպես սենատոր, ես հաստատականորեն աջակցում եմ Հայոց ցեղասպանության բանաձևի (H.Res.106 and S.Res.106) ընդունմանը և որպես նախագահ, ես կճանաչեմ Հայոց ցեղասպանությունը»:

Ի լրումն սրա, Բարաք Օբաման Միացյալ Նահանգների փոխնախագահի թեկնածու է ընտրել սենատոր Ջո Բայդենին: Վերջինս գլխավորում է ԱՄՆ Սենատի Արտաքին հարաբերությունների կոմիտեն և Հայոց ցեղասպանության հարցում հայտնի է եղել իր ոչ թուրքանպաստ դիրքորոշմամբ:

Այնուամենայնիվ, հարկ է նշել, որ Հայոց ցեղասպանության հարցը հենց այն լակմուսի թուղթն է, որը կարող է ցույց տալ նախագահության ձգտող թեկնածուի *խոստումների* և նախագահ դարձած նախկին թեկնածուի *իրական քայլերի* տարբերությունը (բավական է մտաբերել ներկայիս նախագահ Ջորջ Բուշի խոստումները ամերիկահայ համայնքին 2000 թ.-ին): Հենց այս իրողության գիտակցումն էր արտահայտում Թուրքիայի վարչապետի արձագանքն Օբամայի ուղերձին, ուր Էրդողանը վերջինիս անվանել էր «քաղաքական դիլետանտ» և հույս հայտնել, որ մի օր Օբաման կգիտակցի 70 միլիոնանոց Թուրքիայի և 2 միլիոնանոց Հայաստանի տարբերությունը:

Թեև դեմոկրատ թեկնածուի թիմի նախընտրական քարոզչության մեջ Թուրքիայի կարևորությունը մինչ այժմ հատուկ շեշտադրման չի արժանացել (ինչը չի կարելի ասել հանրապետական թիմի համար), այնուամենայնիվ, Օբամայի նախընտրական ամենագլխավոր դրույթներից մեկը, որը վերաբերում է Իրաքից ամերիկյան 150 հազարանոց զորքի արդյունավետ և անվտանգ դուրսբերմանը, ըստ վերլուծաբանների, չի կարող կյանքի կոչվել առանց Թուրքիայի հետ սերտ համագործակցության: Ավելորդ չէր լինի նշել նաև այն փաստը, որ Հայաստանի Հանրապետության անկախության օրվա առթիվ տարածած իր ուղերձում Օբաման Թուրքիայի նախագահ Գյուլի այցը Հայաստան բնութագրել էր որպես «հուսադրող քայլ» և ողջունել երկու երկրների նախագահների հանդիպումը: (Չի կարելի բացառել, որ այս հանդիպումը հետագայում Օբամայի վարչակարգի կողմից կարող է օգտագործվել որպես պատրվակ Հայոց ցեղասպանության ճանաչումը օրակարգից հանելու համար՝ հայ-թուրքական ընթացիկ հարաբերությունները չխանգարելու հիմնավորմամբ):

Երրորդ խնդիրը, որը տեղ է գտել Բարաք Օբամայի նախընտրական ծրագրում և որն անուղղակիորեն առնչվում է Հարավային Կովկասին, վերաբերում է էներգառեսուրսներին, ավելի շուտ դրանցից Միացյալ Նահանգների կախվածությունը նվազեցնելու հարցին:

Բանն այն է, որ դեմոկրատ թեկնածուի նախընտրական քարոզարշավի առանցքային դրույթներից մեկը Միացյալ Նահանգների նոր էներգետիկ ծրագիրն է: Ըստ այդ ծրագրի, Օբաման նախատեսում է 10 տարվա ընթացքում այնքան նավթ խնայել, որքան ներկայում Միացյալ Նահանգները ներկրում է Վենեսուելայից և Մերձավոր Արևելքից միասին վերցրած:

Միջիգան նահանգի Լանսինգ քաղաքում իր էներգետիկ ծրագիրը ներկայացնելիս Օբաման մասնավորապես ասել էր. «ԱՄՆ-ի կախվածությունը արտասահմանյան նավթից այս պետության առջև երբևիցե ծառացած ամենավտանգավոր և հրատապ

մարտահրավերներից մեկն է»։ Այդ կախվածությունը, ըստ Օբամայի, Մերձավոր Արևելքում տիրող անկայունության պատճառով հղի է բազմաթիվ բացասական հետևանքներով։ Վառելիքի գները, նրա կարծիքով, դատարկում են ամերիկացիների գրպանները, կաշկանդում բիզնեսը և աշխատատեղեր փակում։

Այս իրավիճակը փոխելու նպատակով Օբամայի էներգետիկ ծրագիրը կոնկրետ քայլեր է առաջարկում։ Նախ, մինչև 2015 թվականը երկրում պետք է շրջանառության մեջ դրվեն 1 միլիոն հիբրիդ և էլեկտրական հոսանքով սնուցվող մեքենաներ, որոնք արտադրված կլինեն հենց Միացյալ Նահանգներում։ Բացի այդ, մինչև 2012 թվականը Միացյալ Նահանգներում էլեկտրաէներգիայի 10 տոկոսը (մինչև 2025՝ թվականը 25 տոկոսը) պետք է արտադրված լինի էներգիայի վերականգնվող կամ այլընտրանքային աղբյուրներից։

Սա է պատճառը, որ որոշ ամերիկահայ գործիչներ եկան այն եզրակացության, թե Միացյալ Նահանգների կախվածությունը օտարերկրյա էներգակիրներից նվազեցնելու ընդհանուր համատեքստում, այս երկիրը կթուլացնի նաև իր ուղղակի (օժանդակության պետական ծրագրեր) և անուղղակի (նավթային ընկերությունների ներդրումներ) ուշադրությունը Ադրբեջանին՝ հավասարակշռություն ստեղծելով նաև Հայաստանի նկատմամբ իրականացվող իր քաղաքականության մեջ։

«Հայերը Օբամայի համար» նախաձեռնության ղեկավար Արին Իբրանոսյանի տեսակետը այս առնչությամբ շատ խոսուն է։ ՄակՔեյնի ընտրվելու դեպքում, նրա կարծիքով. «Արիզոնացի սենատորը... կշարունակի իր աջակցությունը խոշոր նավթային ընկերություններին, որոնք մեծ եկամուտներ են ստանում վառելիքի բարձր գներից և միլիարդավոր դոլարներ են լցնում այնպիսի երկրներ, ինչպիսին է Ադրբեջանը, երկներ, որոնք թերանում են ապահովել մարդու իրավունքների հիմնական սկզբունքները»։

Այստեղ հարկ է նշել, որ Օբամայի էներգետիկ ծրագիրը ուղղակիորեն չի բացառում ամերիկյան նավթադոլարների մուտքը Ադրբեջան. բացի այդ, օգոստոս ամսի սկզբին էներգետիկայի՝ սկզբունքային համարվող հարցում Օբամայի որոշակի նահանջը մեկ անգամ ևս հուշում է, որ նրա հոետորությունը ավելի շատ կարող է հենված լինել քարոզչության նպատակահարմարության և ոչ թե իրական նպատակադրվածության վրա։ Խոսքը վերաբերում է այն դրվագին, երբ զգալով ամերիկացի ընտրողների կողմնորոշման վրա վառելիքի գների ազդեցությունը, Օբաման հայտարարեց, որ պատրաստ է օգտագործել Միացյալ Նահանգների նավթային ռեզերվները և նոր հորատանցքեր բացել երկրի օֆշորային ջրերում, քաղաքականություն, որին դեմոկրատ սենատորը նախկինում միշտ ընդդիմացել էր (դիրքորոշման այսպիսի փոփոխության պատճառով, Օբամայի հակառակորդները նրան նույնիսկ «երկերեսանի Օբամա» անունը տվեցին)։

Ուշագրավ է, որ եթե դատելու լինենք Միացյալ Նահանգների նախագահի հանրապետական թեկնածու Զոն ՄակՔեյնի հոետորությունից, ապա՝ Իբրանոսյանի

կարծիքին հակառակ, ՄակՔեյնի ընտրվելու դեպքում Միացյալ Նահանգների ֆինանսական ռեսուրսները ավելի շուտ կդադարեն հոսել դեպի Ադրբեյջան: Բանն այն է, որ ՄակՔեյնը ավելի կտրուկ դիրքորոշում ունի Միացյալ Նահանգների էներգետիկ անկախությունը ապահովելու հարցում: Օրինակ՝ օգոստոսի 19-ին հնչեցրած իր ճառի մեջ ՄակՔեյնը ասել էր հետևյալը. «Մեր պետությունը տարեկան 700 միլիարդ դոլար է ուղարկում դուրս՝ այն երկրներ, որոնք մեզ այդքան էլ շատ չեն սիրում: Երբ նախագահ դառնամ, դրան վերջ է դրվելու: Մենք պատրաստվում ենք հասնել էներգետիկ անկախության և դա անելու ենք բոլոր ռեսուրսները օգտագործելու միջոցով»: Քիչ ավելի վաղ՝ հունիսի 17-ին, հանրապետական սենատորը համեմատել էր ԱՄՆ-ի համար նավթի ներկրման աղբյուր հանդիսացող Կանադան և Մեքսիկան այլ նմանատիպ երկրների հետ՝ օգտագործելով ավելի խիստ բառեր. «Հսկայական տարբերություն կա երկու դեմոկրատական հարևանների հուսալիության... և Մերձավոր Արևելքում և այլուր հաճախ թշնամական ու ոչ դեմոկրատական երկրների հուսալիության միջև»: Ընդ որում, եթե Օբաման իր ճառերում խոստանում է նավթային անկախության հասնել մի քանի տասնամյակների ընթացքում, ՄակՔեյնը դա խոստանում է անել 5 տարում՝ օգտագործելով բոլոր հնարավոր այլընտրանքային միջոցները՝ քամու, արևի ուժը, բիոկառելիքը, մաքուր քարածուխը, միջուկային էներգիան, ինչպես նաև Միացյալ Նահանգների օֆշորային ջրերում նոր հորատանցքերի բացումը:

Չնայած այսպիսի հաստատական դիրքորոշմանը՝ մի շարք փաստեր համոզում են, որ էներգետիկայի հարցում ՄակՔեյնի խոստումները ելնում են քարոզչական նպատակահարմարությունից, ուստի նրա հաղթանակի դեպքում քիչ հավանական կլինեն արտասահմանյան, այդ թվում՝ ադրբեյջանական նավթի նկատմամբ ամերիկյան հետաքրքրության նվազում ակնկալել: Նախ Կոնգրեսում անցկացրած իր 26 տարիների ընթացքում ՄակՔեյնը հայտնի է եղել որպես նավթային մեծ ընկերությունների ջերմ աջակից, և վերջիններս (օրինակ Chevron-ը) արդեն 1 միլիոն դոլարից ավելի նվիրաբերում են կատարել հանրապետական սենատորի քարոզարշավին: Մոտ ապագայում ադրբեյջանական նավթի նկատմամբ հանրապետականների հետաքրքրության պահպանման մասին է խոսում նաև փոխնախագահ Դիք Չեյնիի այցը Ադրբեյջան, ուր նա հայտարարել էր, որ Միացյալ Նահանգները հետաքրքրված է տարածաշրջանում կայունության պահպանմամբ: Բացի այդ, Չեյնին Բաքվում հատուկ հանդիպում էր ունեցել British Petroleum և Chevron ընկերությունների ներկայացուցիչների հետ, որոնք փոխնախագահին տեղյակ էին պահել Ադրբեյջանում և ընդհանրապես կասպիական տարածաշրջանում էներգետիկ անվտանգության հետ կապված խնդիրներին՝ ռուս-վրացական հակամարտության համատեքստում: Եվ վերջապես, ամերիկացի էքսպերտների գնահատումներով, Միացյալ Նահանգները կատարյալ էներգետիկ ինքնուրույնության կարող է հասնել լավագույնը 40-50 տարի հետո: Հանրապետականների համար ադրբեյջանական նավթի կարևորության հարցը

արտացոլվեց նաև ՄակՔեյնի՝ հարավօսեթական ճգնաժամի նկատմամբ ունեցած դիրքորոշման մեջ:

Ռուս-վրացական հակամարտության հարցում ՄակՔեյնը տարբերվում է իր շատ ավելի խիստ գնահատականերով: Եթե Օբաման կոչ էր արել բոլոր կողմերին զսպվածություն ցուցաբերել և դադարեցնել ռազմական գործողությունները, ապա ՄակՔեյնի քննադատության սլաքը ուղղված էր միայն Ռուսաստանի դեմ. «Ռուսաստանը պետք է անմիջապես և առանց որևէ նախապայմանների դադարեցնի իր ռազմական գործողությունները՝ դուրս բերելով բոլոր ուժերը անկախ Վրաստանի տարածքից»: ՄակՔեյնը նաև առաջարկել էր ՄԱԿ-ի և ԵԱՀԿ-ի հետ համատեղ դիվանագիտական ճնշում գործադրել Ռուսաստանի վրա վերջինիս «բռնած սպառնալի ընթացքը շրջելու համար»: ՄակՔեյնի խիստ քննադատությունը Ռուսաստանի հանդեպ անսպասելի չէր, քանի որ սենատորը նախկինում ևս հանդես էր եկել Ռուսաստանի քննադատությամբ և նույնիսկ առաջարկել վերջինիս գրկել Մեծ ութնյակի անդամությունից:

Անսպասելի չէր նաև հանրապետական թեկնածուի աջակցությունը Վրաստանին, քանի որ անցյալում Վրաստան կատարած իր մի քանի այցելությունների ժամանակ ՄակՔեյնը հայտարարել էր, որ Հարավային Օսեթիան և Աբխազիան պատմականորեն վրացական հողեր են: Ռուս-վրացական պատերազմի ընթացքում ՄակՔեյնի բացահայտ վրացամետ դիրքորոշումը մի շարք դրսևորումներ ունեցավ: Նախ, թեկնածուն պարբերաբար հեռախոսազրույցներ էր ունենում Վրաստանի նախագահ Սահակաշվիլիի հետ և խրախուսում վերջինիս: ՄակՔեյնը իր ճառերում անընդհատ քննադատում էր Ռուսաստանին և վրացամետ ելույթներ ունենում՝ շեշտելով ամերիկյան կառավարության կողմից Վրաստանին մարդասիրական օժանդակություն ցուցաբերելու անհրաժեշտությունը: Օգոստոսի 11-ին Փենսիլվանիայում ունեցած ճառի ժամանակ հանրապետական թեկնածուն հայտարարեց. «Մենք այսօր բոլորս վրացիներ ենք»: Բացի այդ, օգոստոսի 26-ին Վրաստան ժամանեց հանրապետական թեկնածուի կինը՝ Սինդի ՄակՔեյնը, որը այցելեց փախստականների ժամանակավոր ապաստարաններ և մեղադրեց Ռուսաստանին այդ մարդկանց տառապանք պատճառելու մեջ:

Իմիջիայլոց, ՄակՔեյնի վրացամետ դիրքորոշումը այնքան ակնհայտ էր, որ Օբամայի ճամբարից մեղադրանքներ հնչեցին: Մասնավորապես, հայտարարվեց, որ ՄակՔեյնը կաշկանդված է շահերի կոնֆլիկտով, քանի որ նրա՝ արտաքին հարաբերությունների հարցերով ավագ խորհրդատուն Վաշինգտոնում զբաղվում է վրացամետ լոբբինգով:

Վրաստանի նկատմամբ հանրապետական թեկնածուի ուշադրությունը ավելի հասկանալի է դառնում ԱՄՆ-ի նավթային քաղաքականության համատեքստում: Այդ ուշադրության և նավթային շահերի միջև կապը երևում է հենց ՄակՔեյնի ճառերում: Փենսիլվանիայի վերոնշյալ ճառի ժամանակ հանրապետական թեկնածուն ասել էր, որ

ներկայիս ճգնաժամը Վրաստանին և տարածաշրջանում այլ ամերիկամետ ու դեմոկրատական ուժերին Ռուսաստանից պաշտպանելու խնդիր չէ միայն. «Մենք այլ կարևոր ռազմավարական շահեր էլ ունենք Վրաստանում՝ հատկապես Բաքու-Ջեյհան նավթամուղի անխափան աշխատանքը,... Վրաստանի տարածքով դեպի Ադրբեջան և Կենտրոնական Ասիա կարևոր կոմունիկացիաների և առևտրային ճանապարհների գործունեությունը,... ինչպես նաև ՆԱՏՕ-ի ազդեցությունը, որի անդամները անցյալ ապրիլին վերահաստատեցին Վրաստանի տարածքային ամբողջականությունը, անկախությունը և ինքնիշխանությունը»: Նույն ճառում, մի փոքր ավելի ուշ, ՄակՔեյնը կրկին անդրադառնում է Բաքու-Ջեյհան նավթամուղին. «Միացյալ Նահանգները պետք է համատեղ աշխատեն Ադրբեջանի, Թուրքիայի, ինչպես նաև այլ շահագրգիռ բարեկամների հետ՝ Բաքու-Թբիլիսի-Ջեյհան նավթամուղի անվտանգությունը ուժեղացնելու ծրագրեր մշակելու համար»:

Եվ վերջապես, եթե համեմատելու լինենք Հայոց ցեղասպանության հարցում Օբամայի և ՄակՔեյնի դիրքորոշումները, ապա վերջինս, ի տարբերություն Օբամայի, Մենատում իր գործունեության ողջ ընթացքում միշտ ընդդիմացել է Հայոց ցեղասպանության ընդունման նախաձեռնություններին: 2008 թ. փետրվար ամսին Ամերիկայի Հայ Ազգային Կոմիտեին (ANCA) ուղղված իր նամակում ՄակՔեյնը Առաջին աշխարհամարտում հայերի հետ տեղի ունեցածը անվանեց «ողբերգություն»՝ խուսափելով «ցեղասպանություն» որակումից: Չնայած սրան՝ ցանկության դեպքում հանրապետական թեկնածուի օգտագործած ձևակերպումների հետևում կարելի է կարդալ ցեղասպանության բուն փաստի ճանաչումը, ինչը, կարելի է ասել, որոշակի տեղ է թողնում անհրաժեշտության դեպքում հետագայում դիրքորոշման շրջադարձի համար. «Արդարացի կլիներ ասել, որ այս ողբերգությունը՝ մեկ ու կես միլիոն հայերի բռնի սպանող Օսմանյան կայսրության տիրապետության ներքո, հանդիսացել է նաև ամենաանտեսված ողբերգությունը: Այդ ժամանակաընթացքում հայ ժողովրդի կողմից կրած տառապանքները եղան մարդկության ամենաարյունոտ հարյուրամյակի նախերգանքը»:

ՄակՔեյնի՝ ընդհանուր առմամբ թուրքամետ դիրքորոշման մասին է խոսում նաև նրա նախընտրական քարոզչությունը: ԱՄՆ-ի արտաքին հարաբերություններին նվիրված իր առաջին մեծ ճառում ՄակՔեյնը հայտարարել էր, որ ի տարբերություն Բուշի, իր արտաքին քաղաքականությունը բազմակողմանի կլինի և միջազգային նշանակություն ունեցող հարցերում հաշվի կառնի ԱՄՆ-ի դաշնակիցների կարծիքը. դաշնակիցների թվում ՄակՔեյնը նշել էր Թուրքիան՝ բնութագրելով վերջինիս որպես «մեծ պետություն» և «առաջատար դեմոկրատիա»:

Այսպիսով, ինչպես տեսանք, երկու թեկնածուների նախընտրական քարոզչությանն էլ հատուկ են նախ ներքին հակասություններ: Օբամայի դեպքում հակասությունը արտահայտվեց Հարավային Կովկասում տարածքային վեճերի լուծման հարցում: Լեռնային Ղարաբաղի դեպքում, հայ համայնքին ուղղված ուղերձում դեմոկրատ

թեկնածուն շեշտադրում է ազգերի ինքնորոշման սկզբունքի կարևորությունը, մինչդեռ Հարավային Օսեթիայի և Աբխազիայի դեպքում, ամերիկացի ընտրողին իր արտաքին քաղաքականության հաստատակամությունը ցուցադրելու համար Օբաման խոսում է տարածքային ամբողջականության սկզբունքի պահպանման մասին:

Հանրապետական թեկնածուի դեպքում հակասությունը դրսևորվեց ամերիկյան էներգետիկայի վերաբերյալ դիրքորոշումներում: Մի կողմից, ՄակՔեյնը խոսում է Միացյալ Նահանգների կախվածությունը արտաքին էներգառեսուրսներից վերացնելու ուղղությամբ կտրուկ քայլեր ձեռնարկելու անհրաժեշտության մասին (որի համատեքստում կարող է թուլանալ Ադրբեջանի և Վրաստանի նշանակությունը ԱՄՆ-ի համար), մյուս կողմից, նա շարունակում է շեշտել Բաքու-Թբիլիսի-Ջեյհան նավթամուղի, հետևաբար՝ Ադրբեջանի ու Վրաստանի անվտանգության ապահովման անհրաժեշտությունը: Սրան գումարվում են նրա կապերը մեծ նավթային ընկերությունների հետ: Ընդ որում, ինչպես և Օբամայի դեպքում, ՄակՔեյնի նախընտրական հռետորության մեջ հակասություն կարելի է գտնել նաև Հարավային Կովկասում տարածքային վեճերի առնչությամբ՝ եթե համեմատելու լինենք հանրապետական թեկնածուի դիրքորոշումը մի կողմից Հարավային Օսեթիայի ու Աբխազիայի և մյուս կողմից Կոսովոյի նկատմամբ:

Թեկնածուների դիրքորոշումների հարաբերականությունը արտահայտվեց մի դեպքում էներգետիկայի հարցում, երբ Օբաման, զգալով ընտրողների կողմնորոշման վրա վառելիքի գների ազդեցությունը, հրաժարվեց օֆշորային ջրերում նոր հորատանցքեր բացելու նկատմամբ իր կարծիքի դիրքորոշումից, և մյուս դեպքում Հայոց Ցեղասպանության հարցում, երբ հանրապետական թեկնածուն, կաշկանդված լինելով սենատում ծավալած իր թուրքամետ գործունեությամբ, նավթային ընկերությունների հետ կապերով և միաժամանակ չցանկանալով ամբողջությամբ երես թեքել մեկ միլիոնից ավելի ամերիկահայ ընտրողներից, իր ձևակերպումներում փորձեց գտնել «ոսկե միջինը»՝ հրաժարվելով «ցեղասպանություն» եզրից, բայց միաժամանակ ընդունելով «մեկ ու կես միլիոն հայերի բռնի սպանող Օսմանյան Կայսրությունում»:

Հարկ է նշել, որ Հայոց ցեղասպանությունը այն հարցն է, որի նկատմամբ դեմոկրատ թեկնածուն մինչ այժմ հանդես է եկել հետևողականությամբ, թեև ինչպես նշվեց վերևում, սա չի կարող դիտվել որպես պարտավորեցնող հանգամանք ապագայի համար: